ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KURULUŞLARIMIZA YÖNELİK COVID-19 NORMALLEŞME REHBERİ – I

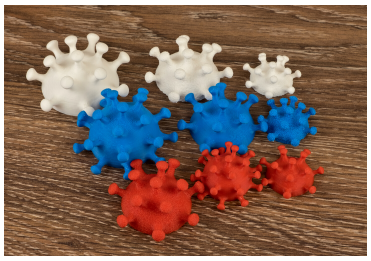

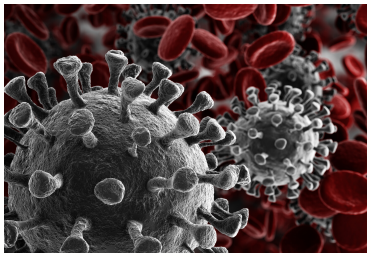
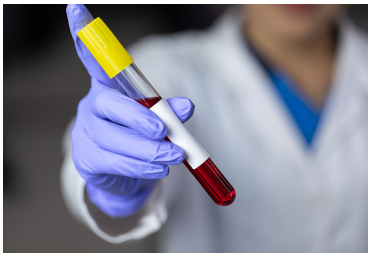

ANKARA
HAZİRAN - 2020

NORMALLEŞME SÜRECİ

Salgın sürecinin gerek fiziksel gerekse psikolojik anlamda ne kadar yıpratıcı olduğunun hepimiz bilincindeyiz. Farklı şartlar altında aynı süreçten geçiyoruz; bu salgına karşı hep birlikte mücadele ediyoruz.Bireysel olarak gösterdiğimiz her çaba,aldığımız her önlem, toplum olarak salgını sona erdirmeye, kısıtlılıklarımızı kaldırmaya bizleri bir adım daha yaklaştırmaktadır. Bu rehber, "yeni normal" olarak anılan süreç öncesinde, aşamalı olarak girmekte bulunduğumuz normalleşme adımlarını özetlemektedir. Bu kapsamda güncellenen tedbirleri elden bırakmamız, kuruluşlarımızda kalan engellilerimiz, yaşlılarımız ve çalışan personelimizin bugüne kadar gösterdiği sabır ve emeğe duyduğumuz saygının en güzel göstergesi olacaktır.2 Mart 2020 tarihi itibarıyla, Dünya Sağlık Örgütü tarafından "pandemi" ilan edilen COVID-19 hastalığı, 213 ülkeye yayılmış durumdadır.

Yeni vaka sayılarının azalması, günlük ölüm oranlarının düşmesiyle birlikte Çin, Singapur, Güney Kore gibi Uzakdoğu ve Güney Asya ülkeleri başta olmak üzere; Almanya, İtalya, Fransa gibi birçok Avrupa ülkesinde, aşamalı olarak normalleşme sürecine geçilmektedir.Dünya Sağlık Örgütü, 6 Mayıs 2020 tarihinde yaptığı açıklamada, sosyal hizmet alanlarında normalleşme süreci çerçevesinde bir "iyileşme yol haritası" çizmiş, bu çerçevede "önce sağlık" yaklaşımını benimsemiş, güçlü ve dayanıklı sağlık sistemlerinin kurulmasının, tüm ülkelerdeki iyileşmenin temelini oluşturacağını ifade etmiştir. Ülkelerin normalleşme süreçlerine girip kısıtlamaları kaldırmaya başladığı bu dönemde DSÖ altı temel kriterin göz önünde bulundurulmasını tavsiye etmektedir:

1. **Sürveyansın güçlü tutulması, vaka sayısının azaltılması ve yayılımın kontrol altına alınması,**
2. **Sağlık sistemi kapasitelerinin tespit etme, izolasyona tabii tutma, test yapma ve her vakayı tedavi ederek her bulaşma riski olan temasın izini takip edecek yeterlilikte olması,**
3. **Salgın risklerinin özellikle sağlık ve yaşlı bakım kuruluşları gibi alanlarda en aza indirilmesi,**
4. **İş yerleri, okullar ve insanların gitmesinin zorunlu olduğu ya da hayati önem taşıdığı diğer bölgelerde alınan koruyucu önleyici önlemlerin yeterli olması,**
5. **İthalat risklerinin yönetilmesi,**
6. **Toplumların "yeni normal"e adapte olması için yeterli derecede eğitilmesi, katılımlarının sağlanması ve güçlendirilmesi.**

Ülkelerin yeni normale dönüşüm sürecini oldukça dikkatli ve aşamalı bir yaklaşımla ele almaması durumunda, sokağa çıkma yasağı ve karantina süreçlerine dönüş riski oldukça yüksektir.

Yeni Koronavirüs (COVID-19) hastalığının ülkemizde 11 Mart 2020 itibarıyla görülmeye başlamasıyla birlikte engelli ve yaşlı bireylerebakım hizmeti sunan resmi ve özel tüm kuruluşlarımızda söz konusu pandeminin etkilerini en aza indirebilmek, hastalığın yayılmasını önlemek ve yüksek ölüm oranlarınınönüne geçebilmek amacıyla Bakanlığımız tarafından birtakım tedbirler alınmış ve bu tedbirler tüm kuruluşlarımızda titizlikle uygulanmıştır.

NORMALLEŞME SÜRECİ

Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan `yeni normalleşme' sürecine ilişkin atılan adımlar ve Sağlık Bakanlığı tarafından günlük olarak yayınlanan COVID-19 tablolarındaki vaka görülme seyri göz önüne alındığında Sayın Bakanımızın talimatlarıyla engellive yaşlı bireylere bakım hizmeti sunan resmi ve özel tüm kuruluşlarımızda normalleşme adımları başlatılmıştır.

Aşağıda belirtilen tarih ve talimatlarla sınırlı olmak koşuluyla, resmi, özel ve belediyelere ait tüm engelli ve yaşlı bakım kuruluşlarında;

1 Engelli ve yaşlılara bakım hizmeti sunan resmi ve özel kuruluşlarımızda hizmet almakta iken COVID-19 pandemisi öncesinde ve pandemi sürecinde ailesi yanına izinli olarak giden engelli ve yaşlılardan kuruluşa dönmeyi talep edenlerin COVID-19 testi yapılarak 14 gün izolasyon kuruluşundaki ya da kuruluştaki tek kişilik sosyal izolasyon odasında izolasyon sürecini tamamladıktan sonra kuruluştaki odasına kabul edilmesi,

2 Engelli ve yaşlıların gerekli hijyen tedbirleri alınmak kaydıyla kuruluş bahçelerinden ve katlarda bulunan oturma alanlarından azami yararlanmalarının sağlanması,

3 Sabit vardiya sürecinde engelli ve yaşlıların marketten temin edilmesini talep ettikleri ürünlerin marketlerden hijyen şartlarına uygun olarak alınması ve dağıtımının yapılması gerekmektedir.

4 Özel bakım merkezlerinde istihdam edilecek personelden istenen ve "Engelli BireylereYönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği"nin 35'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen rapor 1 Temmuz 2020 tarihine kadar özel hastanelerden ya da aile hekimliklerinden tek hekim raporu olarak alınabilecektir.

NORMALLEŞME SÜRECİ

15 Haziran 2020 tarihi itibariyle;

- Acil bakım ihtiyacı olduğu tespit edilen engelli ve yaşlıların özel bakım kuruluşlarına yerleştirilmelerine, kuruluşlarda oluşturulan tek kişilik sosyal izolasyon odalarında en az 14 gün izolasyon sürecini tamamlamak ve söz konusu sürecin öncesi ve sonrasında COVID-19 testi yapılması koşuluyla izin verilir.

- Resmi bakım kuruluşlarında hizmet alan ve ailesinin yanına izinli gitmek isteyen engelli ve yaşlılara 1 aydan az olmamak koşuluyla izin verilir, izin dönüşü COVID-19 testleri yapılarak 14 gün izolasyonda tutulmaları sonrasında normal odaya yerleştirilir.

- Kuruluşlarımızda bakım hizmeti almakta iken sağlık sorunları nedeniyle hastanede tedavi altına alınan ve tedavi sonrası taburcu edilerek sosyal izolasyon kuruluşunda bakımı sağlanan engelli ve yaşlı bireylerden, 14 günlük süreyi tamamlayanlar COVID-19 testi yapılarak hizmet aldıkları kuruluşlara kabul edilir.

- Kuruluşlara ait kamp alanları dezenfekte edilip kuruluşlarda uygulanan tedbirlere aynı şekilde uyulmak suretiyle, söz konusu kamp alanları, engelli ve yaşlı sakinlerin kullanımına en az 14 gün kalmaları şartıyla açılır. Kampa gitmesi uygun görülen engelli ve yaşlı sakinler ile personelin kuruluşa giriş ve çıkışında COVID-19 testleri yaptırılır.

- Tüm kuruluşlarda pandemi sonrası sosyal hayata uyuma yönelik psiko-sosyal destek ve boş zamanları değerlendirmek amacıyla ilgili personel eşliğinde kontrollü, düzenli, yapılandırılmış fiziksel aktiviteler, kültür ve sanat çalışmaları planlanır ve uygulanır.

NORMALLEŞME SÜRECİ

1 Temmuz 2020 tarihi itibariyle;

- Müstakil binası olan resmi, özel ve belediyelere ait gündüz yaşam merkezleri dezenfekte edilip, kapalı alanlarda her kişiye en az 2 metrekare alan kalacak şekilde, etkinlikler planlanarak hizmete açılır.

- Engelli ve yaşlıların bakım kuruluşlarına yerleştirilme taleplerine ilişkin hane ziyareti ve sosyal inceleme işlemleri başlatılır.

- Acil bakım ihtiyacı olduğu tespit edilen ve sıraya alınan engelli ve yaşlıların tertip ve nakil işlemleri başlatılır.

- Evde bakım yardımına ilişkin hane ziyaretleri ve diğer işlemler pandemi öncesinde olduğu gibi yürütülecektir.

- Resmi ve özel tüm bakım kuruluşlarında yakın akraba ziyaretlerine izin verilir.

- Engelli bireylere ikametgâhlarında sunulan evde bakıma destek hizmetlerinin uygulanmasına yeniden başlanacaktır.

NORMALLEŞME SÜRECİ

NORMALLEŞME SÜRECİNDE ORTAK KULLANIM ALANLARINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- Kuruluşların içerisindeki ortak kullanım alanlarında (koridorlar, asansörler, oturma salonları, yemekhane gibi) zorunlu haller dışında uzun süre bulunulmaz.
- Yakın akraba ziyaretlerine izin verildikten sonra yapılacak giriş çıkışlar randevulu bir sistemle düzenlenir. Kuruluşa aynı anda dışardan fazla sayıda yakın ziyaretine izin verilmez. Mümkün olduğunca az sayıda ziyaretçi kabulü sağlanmaya çalışılır.
- Kuruluş içerisindeki ortak kullanım alanlarında sosyal mesafe kuralına uygun geçiş işaretlemeleri yapılır. Mesafenin korunması sağlanarak kalabalıklaşma önlenir.
- Oturma alanlarında bulunan koltukların, sandalyelerin arasındaki mesafe en az bir metre olacak şekilde ayarlanır, işaretlenir. Gerektiği durumlarda koltuk sayısı azaltılır.
- Asansörlerin kapasitesi sosyal mesafe kurallarına uygun olarak belirlenir. Gerekmediği veya mümkün olan durumlarda asansör kullanılmaz, merdiven kullanılır.
- Normal veya yürüyen merdivenlerin önlerine, öndeki kişiylearada en az 3 basamak mesafe bırakılması gerektiğine dair uyarıcı tabelalar, işaretler yerleştirilir.

NORMALLEŞME SÜRECİ

Normalleşme sürecinde mal kabul sürecinde dikkat edilmesi gerekenler

Mal kabul sırasında kuruluşun mutfak alanına ve depoları içerisine tedarikçiler alınmaz.

Kuruluşa gelen tedarikçilerin kuruluşa girişleri sırasında güvenlik tarafından ateş ölçümleri yapılır.

Mal kabulde tartım esnasında tedarikçilerin bekleyecekleri yerler yer işaretlemeleri, şerit ve bariyer düzenlemesi ile işaretlenir. Bekleme alanlarının etrafı sınırlandırılır, tedarikçi kalabalığını önlemek için giriş-çıkışlar güvenlik tarafından kontrollü yapılır.

Tedarikçilerin, mal kabul alanlarında uzun süre kalmamaları için gerekli uyarılar yapılır.

Mutfak girişlerinde ve mal kabul alanlarında el dezenfektanı veya en az %70 alkol içeren kolonya bulundurulur ve teslime gelen tedarikçilerin antiseptiğini kullanması sağlanır.

Tartım sırasında tedarikçilerin maske, eldiven ve koruyucu önlük giymesi sağlanır.

Alınan ürünleri depoya yerleştiren kuruluş personeli tek kullanımlık önlük, maske ve eldiven kullanır.

Mal kabul sonrası teslim alanı dezenfekte edilip, temizlenir ve havalandırılır.

NORMALLEŞME SÜRECİ

Normalleşme sürecinde mutfakta, yemekhanelerde ve kafeterya alanlarında dikkat edilmesi gerekenler

Mutfak girişlerinde hijyenik paspas bulunur.

Mutfak alanlarında sosyal mesafeyi koruyacak şekilde çalışma planı oluşturulur. İş bölümleri yer işaretleri ile belirlenir.

Mutfak personeli asla maskesiz çalışmaz. Maske, eldiven, bone ve kolluk kullanır.

Mutfakta çalışan tüm personel formasını günlük olarak değiştirir.

Mutfakta çalışan personel mutfağın dışında galoş ya da mutfak içinde kullanılandan farklı bir terlik kullanır. Yemekhaneye geçerken, tuvalete giderken bu hususa dikkat edilir.

Yemekhane girişinde lavabo veya el dezenfektanı olmalıdır.

Yemek alımı sırasında düzenli sıraya girilebilmesi için yer bantları ile sıra şeritleri oluşturulur.

Hizmet alanlar masalara oturduktan sonra yemek servisi yemekhane personeli tarafından masalarına tepsi/tek kullanımlık tabldot ile yapılır. Katta yemek dağıtımı yapılan kuruluşlarda ise, ısı yalıtımlı tepsilerde tek kullanımlık kaplar ile yemek dağıtımı yapılır. Yemek arabaları katlara çıkarılarak dağıtım yapılmaz.

Yemekhanede masalar ve sandalyeler arası mesafe en az 1 metrede olacak şekilde (tercihen 2 metre) düzenleme yapılır. Temaslı takibinin kolay yapılabilmesi için;
yemek saatleri gruplara göre belirlenir ve mümkün ise aynı kişilerin aynı masada yemek yemeleri sağlanır. Çay içme molalarındada benzer kurallara dikkat edilir.

Yemek masalarında yarı kapasite oturum sağlanır. Kişiler yan yana veya karşılıklı gelmeyecek şekilde oturma düzeni ayarlanır.

Yemek masaları yemek biter bitmez oturan kişilerce boşaltılır. Yemekhane personeli boşalan masayı hızla toplar ve tekrar kullanım için hijyenik olarak temizler.

Bardak ve tabak gibi ortak kullanılan eşyalar her kullanım sonrası su ve deterjanla yıkanır ve sonraki kullanıma kadar temiz bir ortamda saklanır.

Yiyecek ve içecekler mümkün olduğu durumda tek kullanımlık kaplarda servis edilir.

Temizliğin kolay yapılabilmesinin sağlanması için masa örtüsü kullanılmaz.

Yemekhanede çalışan personel tıbbi maske ve bone takar. Eldiven kullanımının hijyenik olarak sakıncalı olduğu durumlarda sık sık elini yıkar.

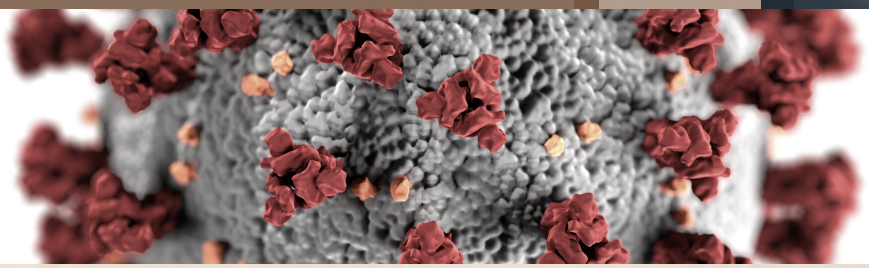

NORMALLEŞME SÜRECİNDE SPORTİF VE SOSYAL FAALİYETLERDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- - Spor faaliyetleri için varsa tesisleri veya belirlenmiş alanları kullanan herkesin girişte ateşi ölçülür
- Tesislerin ve spor için belirlenmiş alanların giriş ve çıkış yönleri birbiriyle çakışmayacak şekilde farklı yönlerde düzenlenir.
- Tesislerin ve spor için belirlenmiş alanların girişine ayakkabı hijyeninin sağlanması için hijyen paspası konulur.
- Spor alanlarına ve sosyal faaliyetlerin gerçekleştirildiği yerlere pedallı ve kapaklı çöp kutusu konulur. Bu alanlarda su, sabun, tek kullanımlık kâğıt havlular, alkol bazlı el dezenfektanı ve kolonya bulundurulur.
- Her kullanım sonrası tekstil malzemeleri en az 60 derecede yıkanır, oyunda kullanılan malzemeler dezenfekte edilir. Antrenmanda veya spor faaliyetlerinde kullanılan ekipmanlar kişiye özel olarak belirlenir, su şişeleri ve bardaklar tek kullanımlık seçilir. Ekipmanların ortak kullanımı zorunlu ise kullanılan malzemeler her kullanımdan sonra dezenfekte edilir.
- Tesisler ve spor için belirlenmiş alanlar her kullanımdan sonra düzenli olarak temizlenir ve dezenfeksiyonu yapılır. Her antrenman ve spor faaliyeti sonrası alan havalandırılır. Klima ve havalandırma sistemleri yüzde yüz temiz hava sağlıyorsa kullanılır, aksi takdirde kullanılmaz. Antrenman ve spor faaliyeti öncesi ve sonrası kapı ve pencerelerden faydalanarak doğal havalandırma yapılır.
- Tesis veya spor için belirlenmiş alanlarda bulunan kapı kolları, banyo muslukları, tuvaletler gibi sık kullanılan alanların klozet kapakları kapatılarak günde birkaç kez dezenfekte edilmesi sağlanır.
- Varsa soyunma odaları, duşlar, buhar odaları ve saunalar kullanılmaz.
- Antrenörler ve spor faaliyetlerinde yardımcı olan personel maske takar, spor yapanlar da antrenman anı hariç maske kullanır.
- Spor aktivitesi damlacık çıkışı ve hızını artırmaktadır. Bu nedenle bireysel sporlarda sosyal mesafenin (en az 1.5 metre) korunması şartı ile antrenman yapılır.
- Spor salonundaki koşu bandı/bisiklet vb. ekipman aralarında en az 1.5 metre olacak şekilde yerleştirilir.
- Sosyal faaliyetler gerçekleştirilirken oturulacak yerlerin veya kişilerin arasında en az 1.5 metre mesafe bulunur.
- Kronik hastalığı bulunanların bu dönemde hekim önerisi ile sportif ve efor gerektiren sosyal faaliyetlere katılımı sağlanır.
- Bocce gibi takım oyunlarının antrenmanı sosyal mesafeyi koruyarak yapılır.

NORMALLEŞME SÜRECİ

Normalleşme sürecinde psikolojik sağlığımızı korumak için yapabileceklerimiz

Yaşadığımız öfke, korku, üzüntü, kaygı, çaresizlik gibi duyguların bu süreçte normal olduğunu kabul etmeliyiz.

Geleceğe yönelik olumsuz düşünce, beklenti ve inançlara sahip olunması, salgın yokmuş gibi davranılması, ya da tam aksine salgınla ilgili korkutucu ve tekrarlayıcı düşünceler, fiziksel hastalığı andıran somatik tepkiler (mide sorunları gibi) uyku ve yeme düzeninde bozulmalar yaşanması olasıdır.

• Mümkün olduğunca sakin kalarak olumlu düşünmeye çalışmalıyız. Yapamadıklarımız ya da kontrol edemediğimiz durumlara değil, yapabildiğimiz ve bize sağlanan imkânlara odaklanmalıyız. Kaygı, şüphe ve korku duygularını beslememeliyiz. Geleceğe yönelik felaket senaryoları kurmak, içinde bulunduğumuz anı kötüleştirir ve var olan motivasyonumuzu düşürür. Kaygı, korku ve dehşet gibi duyguların tetiklediği felaket senaryoları, durumu olduğundan çok daha kötü algılamamıza neden olur ve çoğu zaman gerçekçi değildir.

Bu duygu ve düşüncelerimizin farkında olmak, onları tespit etmek, ruh sağlığımızdaki süreci anlamlandırabilmek adına büyük önem taşır.

Bu süreçte yalnız olmadığımızı unutmamalıyız. Sosyal mesafeler duygusal ve psikolojik destek vermeye engel değildir.

NORMALLEŞME SÜRECİ

Normalleşme sürecinde psikolojik sağlığımızı korumak için yapabileceklerimiz

Duygularımızı ve düşüncelerimizi paylaşmak, kaygımızı ve korkumuzu azaltmaya yardımcı olur.

İhtiyaçlarımızı bilmeli ve gidermeye yönelik hareket etmeliyiz. Kaygılanıyorsak kaygılarımızı tetikleyen şeyleri bulmalı, duygularımızı bastırmak yerine bizde oluşturduğu olumsuz etkileri giderecek yöntemleri araştırmalıyız.

Kuruluş kuralları çerçevesinde, günlük veya haftalık olarak zamanı planlamalı; kendimize, sosyal mesafe, el yıkama, maske gibi tedbirleri elden bırakmadan, günlük rutinler oluşturmalıyız.

Bu süreçte, bedenimizi ve zihnimizi aktif tutmak bize iyi gelecektir. Müzik dinlemek, kitap okumak, odada egzersiz yapmak gibi bize iyi geleceğini düşündüğümüz aktiviteler yapmalıyız.

Tedbirlere uyarak kuruluşta düzenlenen sportif ve sosyal faaliyetlere, eğitimlere katılım göstermeliyiz.

NORMALLEŞME SÜRECİ

Normalleşme sürecinde psikolojik sağlığımızı korumak için yapabileceklerimiz

Genel sağlık durumumuz için uyku düzenimize, sağlıklı beslenmeye, egzersiz yapmaya, zihnen ve bedenen aktif kalmaya özen göstermeliyiz. Bu dönemde sigara içmek gibi sağlığa zararlı alışkanlıklardan özellikle uzak durmalıyız.

Genel sağlık durumumuz için uyku düzenimize, sağlıklı beslenmeye, egzersiz yapmaya, zihnen ve bedenen aktif kalmaya özen göstermeliyiz. Bu dönemde sigara içmek gibi sağlığa zararlı alışkanlıklardan özellikle uzak durmalıyız.

Sevdiklerimizle iletişimi kesmemeliyiz. Görüntülü arama, sesli arama, mesajlaşma gibi iletişim yöntemleriyle aile üyelerimiz, arkadaşlarımız, yakınlarımız ile iletişim sağlamalıyız. Özellikle yeni teknolojiye uyum sorunu yaşamamız durumunda, kuruluşlarımızdaki personellerimizden destek olması için yardım istemeliyiz.

Şu anda buradasınız

Emin Ellerde Güvendesiniz

AİLE,ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI